

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ Ι

Ενότητα #7: Μεσαιωνική Δύση ΙΙ

ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Νικόλαος Καραπιδάκης
Τμήμα Ιστορίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Εισαγωγή

Αν και οι πόλεις κατά την περίοδο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ήταν πολυάριθμες στη Δύση, μετά από τον Γ΄ αιώνα και ιδίως μετά από τις βαρβαρικές επιδρομές, πολλές απ' αυτές συρρικνώθηκαν. Διατηρήθηκαν κυρίως οι πόλεις που ήταν οχυρωμένες και αποτελούσαν την έδρα ενός επισκόπου.

Κατά την καρολίγγεια περίοδο, παλαιές πόλεις αναγεννήθηκαν και δημιουργήθηκαν νέες. Αλλά καθώς εμφανίστηκαν οι τελευταίοι, χρονολογικώς, επιδρομείς, οι Νορμανδοί, οι Ούγγροι και οι Σαρακηνοί, πολλές πόλεις συρρικνώθηκαν ξανά και οι κάτοικοί τους περιορίστηκαν μέσα στα τείχη τους.

Αφού παρήλθε το τελευταίο κύμα των επιδρομών, ο πληθυσμός των πόλεων αυξήθηκε και νέοι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν έξω από τα τείχη τους δημιουργώντας νέους συνοικισμούς. Αυτοί οι νέοι συνοικισμοί ονομάστηκαν προάστια, (μπόργκα, bourgs). Σε άλλες περιπτώσεις γύρω από ένα μοναστήρι ή από ένα κάστρο, δημιουργήθηκαν, επίσης, συνοικισμοί συχνά οχυρωμένοι που ονομάστηκαν επίσης προάστια (bourgs). Πολλές σημερινές ευρωπαϊκές πόλεις προέρχονται απ' αυτούς τους συνοικισμούς.

Οι πόλεις και οι άρχοντες

Οι κάτοικοι των πόλεων και των προαστίων, οι αστοί, (βουργήνσιοι, bourgeois) καθώς και οι χωρικοί εξαρτώνταν από ένα άρχοντα. Συχνά μάλιστα ολόκληρη η πόλη ανήκε ταυτόχρονα σε πολλούς άρχοντες. Η πόλη της Τουρώνης (Tours) στη Γαλλία, ανήκε π.χ. και στον κόμη της Ανδηγαβίας και στον αββά (ηγούμενο) της μονής του Αγίου Μαρτίνου. Η πόλη της Αμιένης, ανήκε σε τέσσερις άρχοντες: στον βασιλιά, στον επίσκοπο, στον κόμη και στον πυργοδεσπότη της πόλης.

Οι κάτοικοι των πόλεων, έμποροι ή τεχνίτες, όφειλαν, όπως και οι χωρικοί, να καταβάλουν τακτικά και έκτακτα τέλη στους άρχοντες και, επιπλέον, υπόκεινταν σε αγγαρείες. Τη δικαιοσύνη απένεμαν οι άρχοντες οι οποίοι επέβαλαν και τις ποινές.

Οι αστοί απολάμβαναν ωστόσο πλεονεκτήματα σε σχέση με τους χωρικούς, κυρίως δε το πλεονέκτημα ότι κατοικούσαν στην πόλη και δεν ήταν απομονωμένοι. Οι κάτοικοι μάλιστα μιας γειτονιάς είχαν τη δυνατότητα να ιδρύσουν μια θρησκευτική ένωση (confrérie).

Οι τεχνίτες οργανώνονταν στις συντεχνίες τους. Οι έμποροι οργάνωσαν τις δικές τους ενώσεις, τις ονομαζόμενες *Γκίλντες* ή *Χάνσες*. Οι αστοί, κατά συνέπεια, είχαν τη δυνατότητα να υποστηρίζονται μεταξύ τους και να αποτελούν μια τέτοια δύναμη που οι άρχοντες ήταν υποχρεωμένοι να σέβονται.

Τον ΙΑ΄ αιώνα, άλλωστε, το εμπόριο και η βιοτεχνία ανανεώθηκαν, γεγονός που οφέλησε τους αστούς. Η ανανέωση του εμπορίου και της βιοτεχνίας συνεχίστηκε, ιδίως μετά τις Σταυροφορίες. Οι τεχνίτες και οι έμποροι προμήθευαν τους άρχοντες με τα όπλα και το υλικό που τους ήταν απαραίτητα για τις εκστρατείες τους. Η υλική ευημερία οδήγησε τους αστούς να αναζητήσουν τις συνθήκες που θα τους επέτρεπαν να απολαύσουν με ασφάλεια τις κατακτήσεις τους και έπρεπε άρα να περιορίσουν τις αυθαιρεσίες των αρχόντων.

Το κίνημα των αστικών αυτονομιών

Ξεκίνησε, ως συνέπεια αυτού του κλίματος, ένα κίνημα για την αυτονομία των πόλεων, που έφθασε στο αποκορύφωμά του κατά τον ΙΒ΄ αιώνα, και συγκεκριμένα κατά την περίοδο της βασιλείας της Γαλλίας Λουδοβίκου του Στ΄ του Χονδρού (1108-1137) και του γιού του Λουδοβίκου του Ζ΄ (1137-1180). Το κίνημα αυτό απλώθηκε σε όλη την Ευρώπη: οι κάτοικοι μιας πόλης, έμποροι και τεχνίτες, ενώνονταν και έδιναν έναν όρκο αλληλεγγύης. Δημιουργούσαν μια ένωση, ένα είδος «συνδικάτου αλληλεγγύης» ή, όπως έλεγαν τότε, μια «συνωμοσία» ή μια «κοινότητα ορκισμένων», αφού αυτοί που έπαιρναν μέρος στη δημιουργία της ήταν δεμένοι με τους δεσμούς του όρκου τους. Η ένωση των αστών απαιτούσε από τον άρχοντα τον ακριβή προσδιορισμό των δικαιωμάτων του, επιβάλλοντάς του τη σύμφωνη γνώμη των μελών της. Ο προσδιορισμός των δικαιωμάτων του άρχοντα περιλάμβανε το ακριβές ύψος των τελών που ήταν υποχρεωμένοι να καταβάλουν οι αστοί, τις ημερομηνίες καταβολής τους και τό ύψος των προστίμων στην περίπτωση παραβάσεων. Τα μέλη των ενώσεων απαιτούσαν επίσης την καταγραφή των συμφωνιών σε ένα ειδικό έγγραφο, τη Χάρτα (Carta, Charte), που ο άρχοντας επικύρωνε με τη σφραγίδα του.

Αυτά τα κινήματα δεν αντιμετωπίστηκαν θετικά από τους άρχοντες, ούτε από τους κοσμικούς ούτε από τους εκκλησιαστικούς, ιδίως από αυτούς τους τελευταίους, αφού οι περισσότερες πόλεις βρίσκονταν υπό τη δικαιοδοσία των επισκόπων.

Η λέξη κοινότητα είναι καινοφανής και απαίσια, έγραφε ο χρονογράφος Γκιμπέρ της Νοζέν, και να ποια είναι η ερμηνεία της: οι κάτοικοι που είναι υποχρεωμένοι στην καταβολή ενός τέλους προς τον άρχοντά τους, απαλλάσσονται απ' αυτό έναντι της καταβολής μιας ετήσιας αποζημίωσης. Αν προβαίνουν σε ορισμένες παραβάσεις, απαλλάσσονται από την τιμωρία αφού

πληρώσουν ένα νομίμως προκαθορισμένο πρόστιμο. Απαλλάσσονται επίσης από τις υποχρεώσεις που βαρύνουν τους δουλοπαροίκους.

Οι πόλεις και οι αστοί

Με τον καιρό οι περισσότερες πόλεις απέσπασαν από τους άρχοντες, είτε καταβάλλοντας ένα αντίτιμο είτε χαριστικά, πολλά δικαιώματα, που ονομάστηκαν «ελευθερίες» και «απαλλαγές». Οι κάτοικοι π.χ. της πόλης Λορί (Lorris) στην περιοχή του Γκατινέ στη Γαλλία, σύμφωνα με το προνόμιό τους, που στη συνέχεια επεκτάθηκε σε 80 άλλες πόλεις, δεν όφειλαν να πληρώνουν στον βασιλιά παρά ένα ετήσιο τέλος ανά κατοικία και ανά καλλιεργούμενο αγροτεμάχιο. Ήταν απαλλαγμένοι από κάθε ειδικό τέλος επί της παραγωγής σιτηρών και κρασιού, από κάθε έκτακτο τέλος και από αγγαρείες, εκτός από την υποχρέωση να μεταφέρουν δυο φορές το χρόνο το κρασί του βασιλιά στην πόλη της Ορλεάνης καθώς και τα ξύλα για την κουζίνα του. Απαλλάσσονταν επίσης από τη στρατιωτική υπηρεσία σε απόσταση μεγαλύτερη της μιας ημέρας από την πόλη τους.

Ο αρχιεπίσκοπος της πόλης Ρενς, έδωσε το 1182 στους κατοίκους της πόλης του Μπομόν (Beaumont) το προνόμιο να εκλέγουν κάθε χρόνο ένα δήμαρχο (maior) και δώδεκα συμβούλους (jurati) που θα είχαν ως καθήκον τη διοίκηση της πόλης και την απονομή της δικαιοσύνης. Ο αρχιεπίσκοπος διατήρησε στη δικαιοδοσία του μόνο για τις πολύ σοβαρές ποινικές υποθέσεις. Τα προνόμια αυτά επεκτάθηκαν στη συνέχεια και σε άλλες πεντακόσιες πόλεις. Οι πόλεις που απέκτησαν τέτοια προνόμια αλλά παρέμειναν στη δικαιοδοσία ενός άρχοντα, ονομάζονται συνήθως από τους ιστορικούς «πόλεις προνομίων», «ελεύθερες πόλεις» (francae villae) ή αστικές πόλεις (villes de bourgeoisie).

Οι νέες πόλεις

Η παραχώρηση «ελευθεριών» και «απαλλαγών» χρησιμοποιήθηκε και ως εργαλείο για τη δημιουργία νέων πόλεων. Ήδη από τον ΙΑ΄ αιώνα, οι βασιλιάδες και οι άρχοντες που ήθελαν να αξιοποιήσουν τις εδαφικές περιοχές τους, προσέλκυαν νέους κατοίκους, δημιουργώντας νέες πόλεις, που ονομάστηκαν «ελεύθερες πόλεις», «νέα προάστια», «οχυρά», «καταφύγια».

Πολλά από τα τοπωνύμια που σώζονται ακόμα και σήμερα, φέρουν τα ονόματα αυτών των νέων πόλεων. Για την προσέλκυση των κατοίκων, οι άρχοντες παραχωρούσαν προνόμια στους νέους επήλυδες, ανάλογα με αυτά που αναφέραμε παραπάνω για την πολη του Λορί. Μπορούμε να δώσουμε ένα παράδειγμα από μια «χάρτα» εγκατάστασης του 1175:

Εγώ ο Ερρίκος, κόμης της Τρουά, κάνω γνωστό σε παρόντες και μέλλοντες ότι έδωσα τα παρακάτω προνόμια στους κατοίκους που θα έρθουν να εγκατασταθούν στη νέα μου πόλη [...] κάθε άνθρωπος που θα κατοικεί σ' αυτήν θα πληρώνει δώδεκα δηνάρια και ένα δέμα σανό ως αντίτιμο για την κατοικία του. Αν επιθυμεί να έχει ένα χωράφι για καλλιέργεια ή ένα κήπο, θα πληρώνει τέσσερα δηνάρια [...] θα έχει το δικαίωμα να πουλά ή να μεταβιβάζει την κατοικία του ή το αμπέλι του ή τον κήπο του. Οι κάτοικοι της νέας πόλης δεν θα επιστρατεύονται για τον πόλεμο, ούτε για οποιαδήποτε εκστρατεία στην οποία δεν θα είμαι ο ίδιος επικεφαλής. Τους παραχωρώ επίσης το δικαίωμα να εκλέγουν έξι εκπροσώπους (σκαβίνους) που θα διοικούν την πόλη και θα βοηθούν τον εκπρόσωπό μου (πρεβότο) στην απονομή της δικαιοσύνης. Κανείς ιππότης ή κανείς άρχοντας δεν θα έχει το δικαίωμα να υποχρεώσει ένα κάτοικο να βγει από την πόλη εκτός αν είναι δουλοπάροικός του ή αν του χρωστά καθυστερημένα τέλη.

Οι αυτόνομες κοινότητες

Σε χώρες όπου το εμπόριο ήταν ιδιαίτερος αναπτυγμένο, όπως π.χ. στη Βόρεια Ιταλία, στην Προβηγκία, στην Ακιτανία, στη Φλάνδρα, στη Γερμανία και αλλού, και οι οποίες ήταν κατά συνέπεια πλούσιες, οι αστοί δεν απέκτησαν μόνο δικαιώματα και εγγυήσεις που τους προστάτευαν από την αυθαιρεσία των αρχόντων. Κέρδισαν το δικαίωμα της αυτονομίας και της αυτοδιοίκησης, δημιουργώντας πραγματικές πολιτείες, που θυμίζουν τις αρχαίες δημοκρατίες της Αθήνας και της Ρώμης. Αυτές οι πολιτείες ονομάστηκαν Κοινότητες (Communae), Υπατείες (Consulati) ή Δημαρχίες (Municipalitates). Οι κάτοικοί τους συνέρχονταν σε συνέλευση και εξέλεγαν τους κοινοτικούς αξιωματούχους. Στη Νότια Γαλλία, σε πόλεις όπως η Μασσαλία, η Αρλ, η Αβινιόν, το Μονπελιέ, η Τουλούζη, οι αξιωματούχοι αυτοί ονομάζονταν ύπατοι (consules) σε ανάμνηση των παλαιών ρωμαϊκών θεσμών. Στον Βορρά, σε πόλεις όπως το Σεν Κεντέν, το Μπωβέ, η Αμιένη, η Βαλενσιέν, η Λίλλη, η Βρύγη, η Γάνδη, η Λιέγη, οι κοινοτικοί αξιωματούχοι ονομάζονταν σκαβίνοι (scabini, échevins). Απάρτιζαν τον κοινοτικό συμβούλιο το οποίο προήδρευε ένα Δήμαρχος (major, maire).

Οι αρμοδιότητες τόσο των υπάτων όσο και των σκαβίνων ήταν η απονομή της δικαιοσύνης, η είσπραξη διοικητικών προστίμων, η είσπραξη των κοινοτικών φόρων, η καταβολή των

προκαθορισμένων δικαιωμάτων του άρχοντα, η διοίκηση της κοινοτικής στρατιωτικής φρουράς. Οι συνεδριάσεις γίνονταν σε ένα ειδικό κτήριο, το κτήριο της κοινότητας (Hôtel de ville, Maison de la commune). Αυτό το κτήριο είχε συνήθως δίπλα του ένα υψηλό και οχυρωμένο πύργο (beffroi), που έδινε τη δυνατότητα να παρακολουθείται η γύρω περιοχή και φυσικά η ίδια η πόλη. Στην κορυφή του υπήρχε μια καμπάνα που ειδοποιούσε ή καλούσε τους κατοίκους σε συγκέντρωση.

Οι αυτόνομες κοινότητες είχαν δικαίωμα να κηρύξουν πόλεμο ή να κλείσουν ειρήνη. Διέθεταν το δικό τους στρατό, τις πολιτοφυλακές, τη δική τους σημαία, τα δικά τους διάσημα και τη δική τους σφραγίδα. Οι αυτόνομες πόλεις, όπως είχαν έναν άρχοντα επικυρίαρχο, είχαν και τους δικούς τους υποτελείς. Συχνά μάλιστα συμπεριφέρονταν ως ένας συλλογικός άρχοντας.

Ένα παράδειγμα κοινοτικής εξέγερσης

Όπως είπαμε και παραπάνω η καταστατική Χάρτα με τα προνόμια των πόλεων είτε αγοραζόταν από τον άρχοντα έναντι χρηματικού αντιτίμου είτε παραχωρούταν χαριστικά εκ μέρους του. Υπήρξαν όμως και περιπτώσεις, ειδικά στον Βορρά, που οι κάτοικοι μιας πόλης προσπάθησαν να εξασφαλίσουν τα προνόμιά τους με τη βία. Συνήθως οι βίαιες εξεγέρσεις αποτύγχαναν. Ένα τέτοιο παράδειγμα έχουμε με την πόλη της Λαν (Laon), για τη σχετική ιστορία της οποίας διαθέτουμε και την αφήγηση του χρονογράφου Γκιμπέρ της Νοζέν (Guibert de Nogent) που υπήρξε μάρτυρας των γεγονότων.

Οι κάτοικοι της πόλης αυτής είχαν ως άρχοντα έναν επίσκοπο. Το έτος 1111, ο επίσκοπος ήταν ένας Νορμανδός, άνθρωπος της περιπέτειας, που ονομαζόταν Γκοντρί. Πίεζε ιδιαίτερος τους κατοίκους, και βασάνιζε μέσω ενός νέγρου δούλου του, του Ιωάννη, εκείνους που αντιδρούσαν. Κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού του στην Αγγλία, οι κάτοικοι της πόλης συγκεντρώθηκαν, έδωσαν όρκο αλληλοβοήθειας και συνέταξαν μια Χάρτα κοινοτικών δικαιωμάτων, υποχρεώνοντας τους εκπροσώπους του άρχοντα επισκόπου να την υπογράψουν. Με την επιστροφή του, ο επίσκοπος εξαγριώθηκε μαθαίνοντας τα νέα, αλλά οι κάτοικοι τον καθησύχασαν αποζημιώνοντάς τον με ένα μεγάλο χρηματικό ποσό. Αποδέχτηκε τότε το έγγραφο και υποσχέθηκε να τηρήσει τα συμφωνηθέντα. Οι κάτοικοι της πόλης, επιφυλακτικοί, ζήτησαν και την παρέμβαση του βασιλιά της Γαλλίας, Λουδοβίκου του Χονδρού. Ο βασιλιάς, με χρηματικό αντάλλαγμα δέχτηκε να συνυπογράψει τη Χάρτα. Ένα χρόνο αργότερα, ο βασιλιάς επισκέφτηκε την πόλη για να γιορτάσει το Πάσχα. Ο επίσκοπος Γκοντρί, ζήτησε την άδεια του για να καταργήσει τη Χάρτα. Οι κάτοικοι της πόλης ήταν

όμως ενήμεροι της κίνησης του επισκόπου και αντιπρότειναν στον βασιλιά, να διατηρηθεί η ισχύς της Χάρτας, με την καταβολή 400 λιρών. Ο επίσκοπος αντιπρότεινε 700 λίρες ώστε να καταργηθεί η Χάρτα. Ο βασιλιάς δέχτηκε την προσφορά του επισκόπου, και έφυγε κρυφά από την πόλη. Να η συνέχεια των γεγονότων:

Ο Γκοντρί θεώρησε απαραίτητο να εισπράξει από τους κατοίκους τα χρήματα που είχε πληρώσει στον βασιλιά, απαιτώντας από τον καθένα να πληρώσει ό, τι είχε καταβάλει για την εξασφάλιση των κοινοτικών προνομίων. Τα καταστήματα έκλεισαν. Οι άνθρωποι ήταν εξαγριωμένοι και συνομώτησαν για να εξοντώσουν τον επίσκοπο και τους ανθρώπους του. Ο επίσκοπος ειδοποιήθηκε αλλά αγνόησε τον κίνδυνο. Στον αββά Γκιμπέρ της Νοζέν που τον παρακάλεσε να κάνει πέρα την οργή, απάντησε: «τι νομίζετε λοιπόν ότι μπορούν να κάνουν αυτοί οι άνθρωποι με τις εξεγέρσεις τους. Αν ο νέγρος δούλος μου ο Ιωάννης, πιάσει από τ'αυτί τον πιο δυνατό τους, ο φουκαράς δεν θα μπορέσει να βγάλει κίχ». Την επαύριο, Μεγάλη Παρασκευή το απόγευμα ξέσπασε μια εξέγερση στην πόλη. Ομάδες κατοίκων οπλισμένοι με ξίφη, τσεκούρια, τόξα, ρόπαλα και δόρατα, και φωνάζοντας το σύνθημα «Κονότητα», «Κοινότητα» επιτέθηκαν στο παλάτι του επισκόπου. Ο Γκοντρί, με τη βοήθεια μερικών ενόπλων, αμύνθηκε ρίχοντας βέλη και πέτρες στους επιτιθέμενους. Κατάλαβε όμως ότι έχανε το παιχνίδι, και αφού ντύθηκε με τα ρούχα ενός υπηρέτη, κατέβηκε στο κελάρι και κρύφτηκε μέσα σ'ένα βαρέλι, του οποίου ένας υπηρέτης κάλυψε το στόμιο. Αλλά οι αστοί έψαξαν παντού και τον ανακάλυψαν. Τον τράβηξαν από τα μαλιά και τον έβγαλαν έξω. Καθώς παρακαλούσε και υποσχόταν χρήματα για να του χαρίσουν τη ζωή, ένας από τους εξεγερμένους τον κτύπησε στο κεφάλι με ένα τσεκούρι πετάγοντάς του έξω τα μυαλά, και ένας άλλος του κατέκοβε το πρόσωπο. Η εξέγερση συνεχίστηκε με τη σφαγή ορισμένων ευγενών που υπηρετούσαν τον επίσκοπο, και την πυρπόληση του μεγάρου του. (Διασκευή από το Γκιμπέρτ της Νοζέν, Ιστορία της ζωής του, β. II κεφ. 8-10).

Ο βασιλιάς έσπευσε να καταστείλει την εξέγερση. Οι κάτοικοι της Λαν, καταλαβαίνοντας την αδυναμία τους, συμμάχησαν με ένα άλλο άρχοντα, τον άρχοντα του Κουσί (Coucy), Θωμά της Μαρλ. Αυτός ήρθε στην πόλη με τους ενόπλους του, αλλά δήλωσε ότι δεν ήταν σε θέση να την υπερασπιστεί και πρότεινε στους κατοίκους να την εγκαταλείψουν και να καταφύγουν για προστασία στη δική του γη. Οι περισσότεροι δέχτηκαν. Οι κάτοικοι των περιχώρων της, ευγενείς και χωρικοί τη λεηλάτησαν, παίρνοντας ακόμα και τις κλειδαριές και τα ρόπτρα από τις πόρτες των σπιτιών. Λίγο αργότερα ο βασιλιάς υποχρέωσε τον Θωμά της Μαρλ, να αποδώσει τους κατοίκους που είχαν βρει καταφύγιο στη δική του γη. Οι περισσότεροι κρεμάστηκαν.

Δεκαέξι χρόνια αργότερα, το 1128, ο νέος επίσκοπος και διάδοχος του Γκοντρί, παραχώρησε τους κατοίκους μια νέα Χάρτα, που ονομάστηκε «Ειρήνευση». Την επικύρωσε και ο νέος βασιλιάς, ο Λουδοβίκος ο Ζ΄, που φρόντισε αντίθετα από τον πατέρα του, να τηρηθεί.

Αστική αριστοκρατία

Στις αυτονομημένες πόλεις, είτε αυτές ήταν απλώς πόλεις προνομίων, είτε αυτόνομες κοινότητες, οι κάτοικοι δεν ήταν ίσοι μεταξύ τους ούτε είχαν όλοι τα ίδια δικαιώματα. Για να είναι κάποιος μέλος της κοινοτικής συνέλευσης έπρεπε να είναι ελεύθερος και να διαθέτει μια κατοικία μέσα στην πόλη. Στις περισσότερες πόλεις την εξουσία είχαν οι πλούσιοι έμποροι: υφασματέμποροι, έμποροι μπαχαρικών, έμποροι λιανικού εμπορίου, γουναράδες, καπελάδες, χρυσοχόοι. Οι «άνθρωποι των έξι συντεχνιών» όπως τους αποκαλούσαν στο Παρίσι, σχημάτισαν μια αστική αριστοκρατία, που διακρινόταν για την εργασία της, τον πλούτο της και την παιδεία της. Αυτοί ήταν οι πρόγονοι της «Τρίτης Τάξης», που τα μέλη της βρισκόταν μεταξύ χωρικών και ευγενών και που αργότερα θα διαδραματίσει σημαντικό πολιτικό και κοινωνικό ρόλο. Ήδη από την εποχή του Μεσαίωνα, εξαιτίας του πλούτου τους, απέκτησαν σημαντικό πολιτικό ρόλο. Από τα τέλη του ΙΒ΄, πολλά μέλη της είχαν σημαντικές θέσεις ως αξιωματούχοι στην αυλή των αρχόντων και του βασιλιά. Από αυτούς θα αντλήσουν στελέχη οι βασιλιάδες για να αντιμετωπίσουν τους ευγενείς φεουδάρχες.